

EKONOMİYE DAİR ÖNE ÇIKAN DÜZENLEMELER

1 - 7 EYLÜL 2022

(1-7 Eylül 2022)¹

- 1. 2023-2025 dönemi ekonomik hedefleri kapsayan Orta Vadeli Program (OVP) açıklandı.** Türkiye ekonomisine ilişkin hedef ve politikaların yer aldığı OVP'nin onaylanmasına ilişkin Cumhurbaşkanı Kararı, Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan ve 2023-2025 dönemine ilişkin temel ekonomik büyüklükler ve hedefler içeren programda; büyüme tahmini 2022 ve 2023 yılları için yüzde 5, 2024 ve 2025 yılları için ise yüzde 5,5'tir. Enflasyonun 2022 yılında yüzde 65 olacağı tahmin edilirken, enflasyon hedefi gelecek yıl için yüzde 24,9, 2024 için yüzde 13,8, 2025 için yüzde 9,9 olarak bildirilmiştir. Bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2023'te yüzde 3,5, program dönemi sonunda ise yüzde 1,5 olarak gerçekleşeceği öngörülmüştür. Programda, işsizlik oranının 2022 yılı sonunda yüzde 10,8 olacağına yer verilirken, gelecek yıl hedefi yüzde 10,4, 2024 yılı için yüzde 9,9 ve 2025 için ise yüzde 9,6 olarak tahmin edilmiştir. İhracatın, 2022 sonunda 255 milyar dolar seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilirken, 2023'te 265 milyar dolar, 2024'te 285 milyar dolar, program sonunda 305 milyar dolar olması hedeflenmiştir. İthalatın ise, 2022 sonunda 360 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmesi, 2023'te 345 milyar dolar, 2024'te 363 milyar dolar, 2025'te de 384 milyar dolar olması öngörülmüştür.²
- 2. TCMB Aylık Fiyat Gelişmeleri Raporu'nu yayınladı; Ağustos'ta tüketici yıllık enflasyonu enerji ve gıda hariç tüm alt gruplarda yükselirken, söz konusu yükselişe en belirgin katkı 1,1 puanla temel mal grubundan geldi.** Rapor 'da hizmet grubunda yıllık enflasyonun ulaşırmada gerilerken, diğer hizmetler ve kirada daha belirgin olmak üzere diğer alt gruplarda arttığı belirtilmiş, gıda grubundayıllık enflasyonun işlenmemiş gıdada taze meyve ve sebze fiyatları öncülüğünde düşüş kaydettiği, işlenmiş gıdada ise yükselmeye devam ettiği ifade edilmiştir. Enerji enflasyonunun uluslararası hampetrol fiyatlarındaki görünümüne bağlı olarak gerileyen akaryakıt fiyatlarıyla düşüş gösterdiği, uluslararası emtia fiyatlarındaki görünümüne paralel olarak üretici fiyatlarında aylık enflasyonun önceki aylara kıyasla yavaşlarken, yıllık enflasyonun da bir miktar gerilediği vurgulanmıştır. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış verilerle B ve C göstergelerinin aylık değişimleri yüksek seviyelerini korurken, yıllık enflasyonlarındaki artışın devam ettiği belirtilmiştir.³
- 3. BOTAŞ, Eylül itibarıyla geçerli olmak üzere doğalgaz tarifelerine zam yaptı; konut tarifesinde ortalama yüzde 20,4, KOBİ'lerde yüzde 47,6, sanayi tarifesinde yüzde 50,8 ve elektrik üretim amaçlı tarifede ise yüzde 49,5 fiyat artışı yapıldığı bildirildi.** BOTAŞ'ın internet sitesinde Eylül tarifesine ilişkin yer alan duyuruda, ithal bir enerji kaynağı olan doğalgazın yüzde 99'undan fazlasının yapılan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde yurt dışı arz kaynaklarından temin edildiği kaydedilmiş, dünyada salgının etkisinin azalmasıyla artan gaz talebine bağlı olarak küresel enerji piyasalarındaki doğalgaz fiyatlarında yüksek artışlar meydana geldiği aktarılmıştır. Açıklamada ayrıca, Avrupa'nın en büyük doğalgaz tedarikçisi konumundaki Rusya ile Ukrayna savaşı sonrasında gaz fiyatlarındaki yükselişin devam ettiği belirtilerek, salgın öncesine göre küresel piyasalardaki gaz fiyatlarının yüzde 2 bine yakın yükseldiği ve buna karşın küresel piyasalardaki gaz fiyatlarının bugüne kadar tüketicilere aynı oranda yansıtılmadığı vurgulanmış, özellikle konutlarda kullanılan doğalgazda tüketicilere yüzde 80'in üzerinde destek verilmeye devam edildiği belirtilmiştir.⁴

4. **EPDK, konutlarda Eylül itibarıyla geçerli olacak elektrik tarifelerine zam yaptı; mesken ve tarımsal faaliyetler abone grupları için yüzde 20, kamu ve özel hizmetler sektörü ile diğer aboneler grubu için yüzde 30, sanayi abone grubu için yüzde 50 fiyat artışı yapıldığı duyuruldu.** EPDK'den yapılan açıklamada, salgının etkilerinin küresel ekonomilerde etkisini sürdürdüğü bir dönemde başlayan Rusya-Ukrayna savaşının başta Avrupa ülkeleri olmak üzere tüm dünya enerji piyasaları için ağır sonuçları beraberinde getirdiği belirtilmiştir. "Küresel enerji krizi" olarak da yorumlanan bu süreçte tüm ham madde fiyatlarında olağanüstü artışlar yaşandığına işaret edilmiş, bu durumun ülkemizdeki enerji üretim maliyetlerini de olumsuz etkilediği aktarılmıştır. Özellikle son aylarda küresel piyasalardaki enerji ham madde fiyatlarındaki artışların belirli seviyeleri geçmesi sebebiyle nihai elektrik tarifelerinde mesken ve tarımsal faaliyetler abone grupları için yüzde 20, kamu ve özel hizmetler sektörü ile diğer aboneler grubu için yüzde 30, sanayi abone grubu için yüzde 50 artış yapıldığı belirtilerek, bu artışla beraber 100 kilovatsaat elektrik tüketimi olan bir mesken abonesi için ödenecek tutarın 173,46 lira olduğu bildirilmiştir. Yapılan zam ile ilgili EPDK Kurul Kararları ve yeni tarife tablosu 1 Eylül 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.⁵
5. **Resmi Gazete'de yayımlanan karar ile domates, 'İhracı Kayda Bağlı Mallar Listesi'ne eklendi.** İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Buna göre, domates (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş) 'İhracı Kayda Bağlı Mallar Listesi'ne eklenmiştir. Bu karar ile domatesin ihracatı için Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınması gerekecektir.⁶
6. **Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Temmuz'da 868 yatırım teşvik belgesi verdi.** Bakanlığın, Temmuz 2022 dönemine ait yatırım teşvik belgesi listesi Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Buna göre, söz konusu ayda 868 yatırım teşvik belgesi verilmiş, belge alan projelerin yatırım tutarı 38 milyar 165 milyon 474 bin 953 lira olarak hesaplanmıştır. Bu yatırımların gerçekleştirilmesiyle 24 bin 169 kişinin istihdam edilmesi planlanmaktadır. Öte yandan, sabit yatırım tutarı 367 milyon 936 bin 382 lira olan ve 666 kişiye istihdam sağlaması öngörülen 32 yatırım teşvik belgesi iptal edilmiştir. Bu dönemde 156 yatırım teşvik belgesine tamamlama vizesi verilirken, bu projelerin sabit yatırım tutarı 2 milyar 224 milyon 868 bin 333 lira, istihdam edilenlerin sayısı 6 bin 455 olmuştur.^{7, 8, 9}

Kaynaklar:

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² Orta Vadeli Program (2023-2025)'in Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6003). Resmi Gazete, Sayı:31943 (Mükerrer). (4 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220904M1-1.pdf>

³ TCMB, Ağustos Ayı Fiyat Gelişmeleri. (6 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/6aa0e891-c907-4dd8-8d85-ff811e06ed0f/afiyatagustos22.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-6aa0e891-c907-4dd8-8d85-ff811e06ed0f-ochCkhh>

⁴ BOTAŞ, 2022 Yılı Eylül Ayı Doğal Gaz Toptan Satış Fiyat Tarifesi. (31 Ağustos 2022). Erişim adresi: <https://www.botas.gov.tr/Sayfa/2022-yili-eylul-ayi-dogal-gaz-toptan-satis-fiyat-tarifesi/670>

⁵ Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 31/08/2022 Tarihli ve 11156, 11157, 11158 Sayılı Kararları. Resmi Gazete, Sayı: 31940. (2 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220901-4.pdf>

⁶ İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2022/7). Resmi Gazete, Sayı: 31946. (7 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220907-4.htm>

⁷ 2022 Yılı Temmuz Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi. Resmi Gazete, Sayı: 31943. (4 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220904-2.pdf>

⁸ 2022 Yılı Temmuz Ayına Ait Tamamlama Vizesi Yapılan Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi. Resmi Gazete, Sayı:31943. (4 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220904-3.pdf>

⁹ 2022 Yılı Temmuz Ayına Ait İptal Edilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi. Resmi Gazete, Sayı: 31943. (4 Eylül 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220904-4.pdf>

